

Кондратенко О.О.

студентка,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ІСПАНСЬКИХ ЖІНОК (НА ОСНОВІ СУЧАСНОЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ)

Лінгвістична гендерологія доволі новий напрям у лінгвістичних дослідженнях, покликаний обґрунтувати особливості мовленнєвої поведінки представників чоловічої та жіночої статей. Оскільки такі дослідження знайшли своє висвітлення не так давно, на сьогодні ще значною мірою бракує як власне самих досліджень, так і чітких недвозначних визначень понять, якими послуговуються науковці у аналізі гендерних особливостей мовлення. Неоднорідність наукових тверджень та розбіжності у методологічному трактуванні призвели до перетворення поняття «гендер» у справжній феномен останньої половини ХХ-початку ХХІ століть, котрий своєю новизною та революційністю зумів модифікувати існуючі консервативні підходи щодо аналізу мови та мовлення, і адаптувати їх до інтересів сучасного постмодерного суспільства. Проблема залежності мовленнєвої поведінки від гендерної приналежності найшла своє часткове висвітлення у працях таких мовознавців як П. Екерт, Дж. Коатс [3], Р. Лакофф [7], Л. Літосселіті, Е.І. Горошко, А.В. Кириліна [1], П. Гарсія Мутон та ін..

У діахронічному аспекті можна виділити два етапи становлення гендерного напрямку у мовознавстві: такі як період біологічного детермінізму та власне гендерні дослідження.

Біологічний детермінізм полягав у перших неусвідомлених припущеннях стосовно фактору впливу статі людини на диференціацію мовлення. А.В. Кириліна у своїй праці *“Гендер: лінгвістичні аспекти”* звертає увагу на те, що першим поштовхом до виокремлення статі як особливої міри оцінки відбулося у ХVІІ столітті із відкриттям «екзотичних первісних мов, що мали чоловічий і жіночий варіанти» [1, с. 22]. У такому випадку чоловічий різновид сприймався як нормативний спосіб реалізації мови, у той час як жіночий – лише способом його відхилення. Подібні висновки обумовлювалися загальною заангажованістю суспільного життя і наукового світу зокрема, де соціальний статус

жінки нівелювався. Це, у свою чергу, посприяло формуванню гендерній стереотипній упередженості у людській свідомості, і, як відмічає британська дослідниця Дж. Коатс, така асиметрична ієрархія, що виникла під впливом всезагальної андроцентричності, закарбувалася навіть у мові [3, с. 9]. Так, наприклад, у різних мовах світу існує низка приказок, які свідчать про зневажливе ставлення до жінки: *Secreto confiado a mujer, por muchos se ha de saber* (España), *Mujer que no mienta ¿Quién la encuentra?* (España), *La mujer tiene largo el cabello y corto el entendimiento* (México) [5, с. 44, 49].

Тим не менш, вектор наукової думки змінив свою траєкторію всередині ХХ століття, коли нові філософські та культурні тенденції призвели до переоцінки статусних ролей чоловіка і жінки у суспільстві. Саме в цей час з'являються власне гендерні дослідження, теоретична основа яких була закладена знаменитою монографією американського лінгвіста Робін Лакофф «*Language and Women's place*» («*Мова і місце жінки*»), в якій науковець вперше ґрунтовно підійшла до аналізу факторів, які впливають на варіативність мовлення, серед яких найголовнішим була виділена не біологічна категорія, а соціальна; не стать як особливий вроджений детермінант, а гендер як продукт соціальної домовленості, створеного у межах існуючої культури [4, с. 4]. Іншими словами, гендер як соціально обрамлена біологічна стать людини. Р. Лакофф стверджувала, що жінки генерують таку комунікативну поведінку, яка відповідає встановленим статеврольовим вимогам [7, с. 44-45]. Тому не дивно, що у деяких мовознавців ХІХ- початку ХХ століть, наприклад у роботах О. Єсперсена [6, с. 247-250], ми зустрічаємо сексистські твердження про «обмеженість» та «бляклість» мовлення жінок, яке, власне, проектувало її тодішнє становище у суспільній ієрархії.

Якщо під час диктатури Франко жінка була витіснена із суспільного життя під натиском патріархату, і коло її інтересів та спілкування головним чином обмежувалося виключно родинним колом, то лібералізація устоїв і активна емансипація, які приніс демократичний перехідний період, ознаменували переосмислення ролі жінки в іспанському соціумі та її самореалізацію.

Проведені дослідження суцільної вибірки корпусу текстів, що входить до бази *Val.Es.Co* показали, що у порівнянні з чоловічим сучасне жіноче мовлення характеризується особливою експресивністю, яке зумовлено її психологічними характеристиками.

Така емотивність актуалізується за допомогою додавання демінутивних суфіксів як до прикметників, так і до іменників. В залежності від особистих уподобань та географічно детермінованого впливу можемо виокремити чотири найуживаніших іспаномовними жінками суфіксальних морфем: -illo (16 випадків вживання), -ito (більше 30 випадків вживання), -ico (6 випадків вживання), -ín (13 випадків вживання): 1) С: = y tía cada vez que yo hacía/ *hay no-* le estaba hablando con el Miguelín o con quien fuera no se que o no se cuantos y se giraba *¡ay! sí sí porque no!* (...) [2, conv. 20]; 2) МJ: pero/ pobrecillo/ to(do) deprimido y digo *¡madre mía!* digo es que es verdad§ [2, conv. 23]; 2) Р: (( )) pobrecito es que está malita↑ ¿eh? [2, conv. 8]; 3) С: § y to(do) el rato diciendo/ *¡ay! ¡qué bonico tía!* porque tía es que es más dulce tía más bonico/ no se que porque tía entonces me miro °(no se que)°/ *si es que es más bonico* [y yo dije a esta tía le mola este tío=] [2, conv. 20].

У аналізованих діалогах також зустрічається активне вживання так званих *tag questions* (як їх номінує Р. Лакофф), тобто розділових питань, які зумовлені потребою жінки відчувати підтримку з боку співрозмовника і наповнюють повідомлення додатковою емотивністю: 1) А: ¿tú tien- tú tienes ↑ lo- el trabajo ↓ verdad? [2, conv. 24]; 2) Р: [pues ya es hora también de despertarla ¿no te parece?] [2, conv. 30]; 3) В: ¿a que sí?! ¡a que sí!// mira (( )) sólo de pensar en la mirada me da escalofríos↓ a ver María José→ ¿qué hora es? [2, conv. 13].

Певного відтінку новизни мовленню надає надмірне використання префікса *super-*, який додається до прикметників і прислівників з метою підкреслити найвищий рівень суб'єктивності. Подібний маркер превалує більше серед молоді, однак не є поодиноким й у віковій групі 30+ (наприклад, в одному діалозі між двома подругами тривалістю 30 хвилин було використано 27 різноманітних прикметників, що починалися з афікса *super-*): 1) А: en Iglesia en Valencia→/ y estaba superbién/ °(es súper→)°/ o sea se parecía/ mm [2, conv. 1]; 2) А: = las canciones↑ superbonitas↑/ no sé qué/ a mí es que me gusta→ me gusta de todo un poco/ por ejemplo/ la Década Prodigiosa me gusta [2, conv. 1]; 3) С: superguay es como Pacorro pero de Tucumán§ [2, conv. 20].

Не менш цікавою в мовленні іспанських жінок є тенденція до використання апокопи, тобто усічення одного або декількох звуків у кінці слова з метою створення особливого стилістичного ефекту.

Так, подібний засіб сприяє створенню нових слів, на кшталт *porfa* (por favor), *compi* (compañero/compañera), *seño* (señora/señorita) чи *pele* (película): 1) D: §¿puedes traerme una] Coca-Cola [**porfa**]? [2, conv. 5]; 2) A: §¡ay! ¿por qué no puede saber la pobre **seño**? [2, conv. 19] 3) Elena: §sí /// уу ¿у dónde cenasteis antes de ver **la pele**? [2, conv. 35].

Як вже було зазначено раніше, з огляду на основоположну роль жінки як берегині домашнього вогнища, раніше від неї вимагався взірцевий стиль мовлення як репрезентації бездоганності та порядності. Нині внаслідок активних змін у традиційній статево-рольовій диференціації соціума у мовленні жінок зустрічається активне використання не тільки сленгу, але й зловживання лайливою лексикою, яка вживається найчастіше у функції експресивного модифікатора і перетворюється часом у «слово-паразит», що не несе жодного інформативного чи то експресивного навантаження: 1) F: §¿noo?/ **hostia** está guay/ no sée lo ponen así cuando no saben↑ se ve que cuando no saben qué poner↑ lo- lo ponen/ ¿no? [2, conv. 26]; 2) Elena: pues / el niño / termina la partida // у Kasparov se levanta y no le hace ni **puto** caso [2, conv. 34]; 3) I: § noo/ ves↓ / ves↓ llama que ella no lo coge↓ como está el automático puesto no lo coge→/ ves↓ llama↓ / у verás qué **chulo** /// con música a de fondo y todo /// [2, conv. 3].

Таким чином, аналізуючи гендерні особливості сучасного мовлення іспанок, відзначається її особлива емоційність, що характеризується наявністю великої кількості апелютивів, розділових питань і суфіксальних дериватів. З іншого боку, мовлення іспанських жінок все більше набуває рис маскулінності, яка проявляється у використанні згрубілої і лайливої лексики. Ми доходимо висновку, що саме через мову як один із основних інструментів самовираження, жінки мають змогу проявити свою ідентичність та виразити себе як особистість, що робить їх мовлення актуальним об'єктом лінгвістичного дослідження.

Список використаних джерел:

1. Кирилина А.В. Гендер: лингвистические аспекты : [монография] / А.В. Кирилина. – М. : Изд-во «Институт социологии РАН», 1999. – 155 с.
2. Cabedo, Adrián y Pons, Salvador (eds.): Corpus Val.Es.Co 2.0. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.valesco.es>.
3. Coates J. Women, Men, and Language / Jennifer Coates. – New York : Pearson Education, 2004. – 245 p.

4. *Crawford M.* Talking Difference: On Gender and Language / Mary Crawford. – London: Sage Publications Ltd, 1995. – 224 p.

5. *Fernández Poncela, A. Ma.* Estereotipos de género en el refranero popular. "De la mujer mala te has de guardar y de la buena no fiar" / Anna Ma. Fernández Poncela // *Política y Cultura*. – 1996. – №6. – P. 43-61.

6. *Jespersen O.* Language: Its Nature, Development, and Origin [Electronic resource] / Otto Jespersen. – London : Allen & Unwin, 1922. – Access to the book: <https://archive.org/stream/languageitsnatur00jespiala#page/n0/mode/2up>.

7. *Lakoff R.* Language and Woman's Place / Robin Lakoff. – New York : Oxford University Press, 2004. – 328 p.

Крицак О.О.

викладач,

*Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу*

ОПТИМІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства не виникає сумніву щодо актуальності вивчення іноземних мов. Опанувати хоча б одну з них діти починають ще у дитячому садку. Багато сучасних навчальних закладів середньої освіти пропонують учням вивчати дві або навіть і три іноземні мови. Досконале володіння іноземною мовою часто є основою майбутнього кар'єрного зросту та успішної професійної діяльності.

Спілкування іноземною мовою включає чотири основні види мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання та письмо. Слід наголосити, що знання відповідних граматичних конструкцій полегшує розуміння почутого чи написаного, та все ж успішний комунікативний процес неможливий без достатнього запасу лексики. Отже, одним з головних завдань викладача є формування активного та пасивного запасу лексики, використовуючи різні типи вправ (умовно-комунікативних, рецептивно-репродуктивних та продуктивних) вправ [1]. Хоча проблеми формування лексичних навичок досліджують впродовж багатьох років, проте це питання досі залишається актуальним.